

Sectorul construcțiilor, în așteptarea „colacului de salvare” de la noul Guvern

Interviul „Monitorul de Business” cu Leonid Cerescu, Director general „Monolit”, președintele Confederației Naționale a Patronatelor (stânga) și Grigore Popa, director executiv al Federației Patronale a Constructorilor, Drumarilor și a Producătorilor Materialelor de Construcție „CONDRUMAT” (dreapta)

Loviți de două crize

MB: Care sunt presiunile pe care le resimțiți din cauza crizei economice?

LC: Construcția este de fapt barometrul economiei naționale. În cazul în care lucrurile merg bine în sectorul construcțiilor, înseamnă că economia națională se află mai mult sau mai puțin în ordine. Criza ne-a afectat în primul și-n primul rând pe noi, constructorii. Acum doi ani se estima că ponderea ramurii de construcție în PIB era 7-8%, ceea ce se reflectă și la formarea bugetului național, al asigurărilor sociale și al asigurărilor în medicină, care sunt afectate de faptul că noi nu mai putem defalca atât de consistent precum o făceam

altădată. Astfel, criza din construcție ajunge să afecteze sectorul social. Confirm faptul și cred că nu e confirmat numai de mine, că criza a devenit un sinonim al vieții noastre de zi cu zi. Dacă e să comparăm cu datele anului trecut, în acest an am efectuat cu 35-40% mai puține lucrări. Asta înseamnă că am fost nevoiți să întreprindem măsuri netradiționale: diminuarea salariilor stabilite cu 30%, diminuarea graficului de muncă, a numărului de angajați. Compania „Monolit” achită toate salariile legal. Însă, s-ar putea ca alte companii să diminueze salariile legale și să achite un surplus „în plic”, pentru a se eschiva de la contribuții, care, însumate, măresc cu 40% cheltuielile angajatorului pentru un salariu. Acest risc este evident.

Continuare în pagina 2

Știri pe scurt

Rezervele valutare s-au redus cu 27 mil. USD în luna iulie

Banca Națională neagă afirmațiile privind exodul de capital din Moldova

Deficit de 1,9 mldr lei, în șapte luni, la bugetul de stat al R. Moldova

Igor Dodon sugerează viitorului Guvern să ia împrumuturi externe pentru plata salariilor

Investiții străine directe de 2,6 mldr USD, în ultimii opt ani

Tariful vamal integrat, pus în aplicare la începutul anului viitor

Activele sistemului bancar au scăzut cu peste 6%, în jumătate de an

În primele 10 zile ale lunii august 2009 deflația din Moldova a constituit 0,9%

Pe noi nu ne-a afectat doar criza economică mondială, sau cum se mai numește ea, ne-a mai afectat și criza politică. Fiindcă alte state, care nu se confruntau cu o asemenea situație, aveau un organ care implementa măsuri care să amelioreze efectele crizei. La noi s-a întâmplat ce s-a întâmplat, nu s-a amortizat criza, care s-a acutizat și mai mult. Am fost loviți de două crize. În primul rând, trebuie să ieșim din ... chestia asta politică. Fiindcă factorul de decizie este cel care guvernează țara.

„Care profit? Ne gândim la supraviețuire”

GP: Criza vine din cauza că beneficiarii noștri sunt mai suspicioși, nu mai au acea îndrăzneală să cumpere apartamente atât de ușor, precum o făceau înainte. Veniturile care vin din remitențe scad. Și lipsa de încredere a consumatorilor ne-a afectat într-o oarecare măsură. Sunt companii simulacre, într-adevăr, care au o șampilă și o masă și mai mult nu au nimic. Dar sunt și companii serioase, care achită toate contribuțiile. Ele sunt cele mai mult afectate de criză, fiindcă au mai multe cheltuieli. O companie mare suportă cheltuieli pentru infrastructura pe care o are. Fiecare companie de construcție probabil nu se mai gândește azi la profit, ci la supraviețuire. Se vor restructura nu numai cheltuielile, ci și infrastructura va fi revăzută.

„Unii lucrează, iar alții stau și îi admiră”

MB: Pe ce criterii ar trebui selectate companiile de construcțiile la tenderele publice? Cum ar putea fi asigurată transparența acestora?

LC: Tenderele sunt o chestiune foarte bolnăvicioasă în Republica Moldova, mai ales pentru sectorul construcțiilor. Aici s-a format un cerc al celor „de-ai noștri”, care sunt implicați și lucrează, iar ceilalți stau și îi admiră. În primul rând, toți agenții economici care sunt oficial înregistrați trebuie să aibă drept egal de participare la aceste tendere. Aceste tendere trebuie să fie transparente, după niște criterii clare. Uneori se alege ofertantul cu prețul cel mai mic, ceea ce nu e tocmai corect. Trebuie să se țină cont de reputația companiei, durata ei de activitate, implementarea sistemului de calitate, realizările.

Pentru asta, trebuie să dispară corupția, trebuie să

dispară lucrurile astea subterane. Asta este foarte greu de realizat. Ministerul Construcțiilor și Dezvoltării Teritoriului ar trebui să țină pulsul pe activitatea constructorilor. Noi am luptat foarte mult ca să existe acest Minister al Construcțiilor și Dezvoltării Teritoriului și până la urmă ne-a izbutit. Altceva este că noi am așteptat mult mai mult de la acest minister și am primit foarte puține. El s-a transformat într-un minister care își rezolvă probleme sale.

GP: Am lucrat cu Agenția de Achiziții Publice la o formulă care ne-ar permite actualizarea permanentă a prețurilor. Din anumite motive, ni s-a spus că ar fi o problemă de finanțare, fiindcă cheltuielile sunt aprobate anual. I-am atenționat că sunt cazuri în care scad prețurile, așa cum a fost în cazul materialelor de construcție, și atunci cine pierde?

În cazul infrastructurii, în special, nu e valabil principiul „celui mai mic preț”, fiindcă drumurile ieftine sunt drumurile rele. Ar fi corect să racordăm prețurile la cele regionale. Trebuie să fie niște principii de descifrare a prețurilor, fiindcă astăzi totul se aseamănă unor înțelegeri de cartel. Noi ne gândeam că în comisiile de tender ar trebui incluși și reprezentanți ai beneficiarilor, care să își apere interesele.

Tenderele trebuie să fie mai transparente. În Legea cu privire la achizițiile publice este foarte bine redat cum se poate de transpus transparența în realitate. Trebuie să facem în așa fel, încât legea să funcționeze. Poate ar fi cazul ca accesul la informație să fie mai bine asigurat, fiindcă publicarea pe site nu e suficientă.

Colacul de salvare: investiții de la stat și reducerea TVA

MB: Care sunt prioritățile de care ar trebui să se ocupe urgent noul Guvern? Care ar trebui să fie acțiunile lor imediate?

LC: Guvernul trebuie să întreprindă niște măsuri care, într-un fel sau altul, ar ameliora situația și ar oferi condiții mai favorabile pentru activitatea agenților economici. Am înaintat o serie de măsuri prin intermediul structurii patronale din domeniul construcției, care au ajuns la ministerul de resort și urmau să fie prezentate Guvernului, când s-a întâmplat ce s-a întâmplat.

Continuare în pagina 3

De pildă, noi astăzi pentru a plăti salariu, trebuie obligatoriu să plătim imediat și anticipat toate taxele la stat, fără a achita salariul, adică: am calculat, am plătit. Noi am înaintat o propunere: noi suntem de acord să ne asumăm responsabilitățile, dar să achităm taxele odată cu salariile.

Altfel, ajungem în situația când avem restanțe la salarii pe o perioadă de 1-2 luni, dar la aceste fonduri noi plătim anticipat. Asta ne-ar salva într-o oarecare măsură, aceste 30-40% ar circula între timp și ar rezolva alte probleme, fie procurarea materialelor sau alte obligațiuni. Noi am mai propus și o vacanță fiscală agenților economici și, între timp, să găsească Guvernul un împrumut la organismele internaționale, pentru a ne permite să ne revenim. Eu cred că asta ar fi o soluție.

S-ar mai putea ca statul să investească în sectorul construcțiilor, pentru a ameliora situația și a ameliora și infrastructura: drumurile, locuințele. Noi așteptăm de la guvernare sistematizarea și realizarea măsurilor propuse de noi. Și, încet, pas cu pas, s-ar reporni roata activității economice.

GP: Noi, în cadrul Federației, am formulat un plan de investiții, pe care l-am propus ministerului. Acesta este colacul de salvare. Decizia îi aparține, evident, celui care intervine. Pentru noi, este important să salvăm ramura, să regenerăm economia națională. Sunt mai multe direcții în care s-ar putea investi. Ar fi normal ca să fie acoperite necesitățile bugetarilor, de pildă familiile social-vulnerabile. Ne gândeam chiar și la locuințe pentru tineret. Toată rata dobânzii bancare ar acoperi-o statul. Este o opțiune și asta.

Cum am inclus companiile din planul de investiții? Au fost incluse, evident, acele companii care sunt de acord cu acest tip de asistență. S-a ținut cont de gradul de finisare a blocurilor. E vorba de prioritizare.

Dacă statul ar interveni pentru a salva ramura, credem că ar fi o dobândă cu mult mai mică. Pentru aceasta, Guvernul trebuie să apeleze la credite de la organismele

internaționale. Statutul trebuie să fie cointerestat ca și companiile să supraviețuiască, dar și economia să se dezvolte, fiindcă însăși ramura de construcții generează dezvoltare. Un loc de muncă în construcție aduce alte cinci locuri de muncă, minimum. Atunci când în Moldova sectorul construcțiilor nu avea probleme, se simțea o înviorare în ansamblu a economiei. Acum economia respiră greoi de tot.

Este foarte urgent ca Guvernul să se uite peste planul de investiții propus de noi, iar celelalte vor veni de la sine. Barierele legislative vor fi ridicate de la sine, indiferent de cine va fi la guvernare. E o procedură firească de ajustare la standardele europene.

În căutarea consensului

Este nevoie și în continuare de un Minister al Construcțiilor și Dezvoltării Teritoriului care să sistematizeze și să perfecționeze baza normativă, care e destul de voluminoasă. Uniunea Europeană a mers pe calea reducerii TVA la construcția spațiului locativ. Noi am propus guvernării TVA la cota 0. Aceasta ar însemna reducerea cu cel puțin 14% a prețului unui metru pătrat. Aceasta este foarte important pentru fiecare cumpărător. Fiindcă este criză energetică, europenii au legat această măsură de conservarea energiei. Noi am și propus un proiect de regulament prin care compania care ar participa la reabilitarea termică ar beneficia de TVA la cota 0.

Guvernul nu poate să dea tot acum, și să investească, și vacanță fiscală, are nevoie și el de venituri. Trebuie să prioritizăm lucrurile, nu să le suprapunem. Avem nevoie de un consens al comunității de business, pentru ca unele măsuri pentru reanimarea construcțiilor să nu dăuneze altor sectoare.

Laura Bohanțov
Monitorul de Business

Valeriu Lazăr: Sub viitoarea guvernare sunt lăsate câteva bombe cu efect întârziat

Extras din interviul cu economistul Valeriu Lazăr, ales deputat pe listele Partidului Democrat, acordat agenției IMEDIA.

Imedia: Care sunt perspectivele pentru economia Republicii Moldova, reieșind din contextul regional, dar și pe fondul turbulențelor interne?

Am impresia că sub viitoarea guvernare sunt lăsate câteva bombe cu efect întârziat. Cea mare bombă este piramida pe care a construit-o Ministerul Finanțelor împreună cu Banca Națională cu hârtiile de valoare de stat (HVS). La bugetul de stat avem un deficit de 1,9 mld de lei, la nivel de buget public național – 2,5 mld de lei. Acest deficit este acoperit în mare parte cu HVS. Un miliard a vândut în șapte zile Ministerul Finanțelor prin astfel de instrument! Amintiți-vă cum a apărut criza financiară din Rusia în 1998. Guvernul Federației Ruse își acoperea datoria internă emițând hârtii de stat. Pe aceeași cale mergem acum. Chestia asta o să explodeze nu acum, ci peste 2-3 luni de zile, deoarece HVS trebuie să fie deservite. Acum se arată că totul este bine și frumos, se plătesc pensiile și salariile, iar bomba o să explodeze când vine următoarea guvernare. Se speră că totul va cădea pe spatele viitoarei guvernări, dar de fapt întreaga societate va plăti un preț mai mare. Am impresia că în cazul hartiilor de valoare de stat se încalcă legea și, acolo unde se încalcă legea, cineva va trebui să răspundă.

Imedia: Ce ar trebui să conțină un plan anticriză asupra căruia să se concentreze noul Parlament și următorul Guvern?

Un program anticriză ar trebui să fie elaborat pe o perioadă de cel puțin 2 ani. 70-80% din acțiuni sunt pe termen mediu și decizii cu efect imediat sunt foarte puține. În primul rând ar trebui să purcedem la sechestrul bugetului. Urgent și într-o măsură realistă

să analizăm capitolul de venituri și încă odată să analizăm atent prioritățile de cheltuieli. Acest lucru trebuie făcut imediat. Dacă nu facem aceste revizuiți și la 1 septembrie intră în vigoare noi majorări salariale, situația doar va fi agravată. Ulterior trebuie să stabilim priorități reale pe viitor. Cheltuielile sociale urmează să fie menținute, deoarece este criză și categoriile social vulnerabile suportă niște costuri. Salariile trebuie menținute, însă s-ar putea să nu fie puse în aplicare majorările prevăzute anterior. Chiar și din punct de vedere moral, nu-ți poți permite majorarea salariilor în sectorul public atunci când în sectorul real ele patinează, iar datoriile cresc. Un lucru care nu costă nimic – anularea tuturor restricțiilor în activitatea economică, la export-import. Pentru asta, nu sunt necesare investiții de milioane, trebuie voință politică. Urgent este necesară anularea vizelor cu România, cel mai important partener comercial al Republicii Moldova.

Imedia: S-a declarat că se poartă negocieri cu China și Federația Rusă privind contractarea unor împrumuturi externe importante, pe fondul suspendării relațiilor cu Fondul Monetar Internațional. Cum comentați aceste declarații?

Primul lucru pe care ar trebui să-l facă noul Guvern este să invite misiunea FMI. În al doilea rând, trebuie să suspendăm negocierile cu orice alt finanțator bilateral până nu avem un program cu FMI. Antrenarea în anumite obligațiuni pe linie bilaterală față de Rusia și China poate să fie o barieră în relațiile cu Fondul. Consecutivitatea trebuie să fie următoarea: mai întâi negociem cu FMI, apoi cu partenerii bilaterali. Fondul nu doar oferă bani, el oferă expertiză. Nu zic că nu avem suficienți experți, dar la FMI se concentrează experiență din mai multe țări, inclusiv ce ține de criză. Să ne ajute să vedem ce se întâmplă cu bugetul, care este suma creditelor pe care și le poate permite RM etc. Fără un pachet solid de asistență din afară nu avem nicio șansă.

Acest material apare în cadrul programului „Consolidarea mediului privat de afaceri în RM” prin Agenda Națională de Business, cu sprijinul CIPE (SUA). Acest material reflectă doar opiniile autorilor săi.

www.cipe.org

Centrul Internațional pentru Inițiativă Privată
1155 15th Street, NW Suite 700, Washington,
D.C. 20005, USA

www.viitorul.org

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiativă Sociale (IDIS) „Viitorul”
Str. Iacob Hâncu 10/1, Chișinău MD-2005 Republica Moldova
tel. +373 22 22 18 44 fax. +373 22 24 57 14
office@viitorul.org